

“Houd hen niet tegen ...”

In een interview in De Morgen (02/08/2018) licht sociaal psycholoog en neuroloog Frank Van Overwalle (VUB) toe hoe racisme, discriminatie, hokjesdenken en stereotypen complexe mechanismen zijn die niet zozeer een sociale of culturele constructie zijn, maar vooral een biologische oorsprong hebben. Onze hersenen blijken geprogrammeerd om niet alleen mensen in groepen onder te verdelen, maar ook om met behoorlijk wat vooroordelen en wantrouwen te kijken naar (de mensen in) groepen waar wij zelf niet toe behoren. “In-group favoritism” had ooit wel degelijk een evolutionair voordeel, en werd om die reden genetisch doorgegeven. Kortom, hoe afkeurend wij er ook tegenover staan, “wij-zij-denken” is onze menselijke soort dus niet vreemd. Ons daarvan bewust zijn is een belangrijke eerste stap in de zoektocht om er een passend antwoord op te vinden.

Het “wij-kamp” ...

Ook in de lezingen van komende zondag zien we hoe snel mensen in een “wij-kamp” en een “zij-kamp” worden verdeeld. De eerste lezing speelt zich af tijdens de tocht van de Israëlieten door de woestijn. Mozes vindt het steeds moeilijker om als enige het woord van God uit te dragen. Zeventig van de oudsten onder het volk worden uitgekozen om hem daarbij te helpen. Maar dan blijkt dat nog twee andere mannen eveneens aan het profeteren zijn geslagen. Jozua (die toch niet de minste was; hij was als jongeman al de rechterhand van Mozes, en zou hem na diens dood opvolgen als leider van de Israëlieten) zegt meteen tegen Mozes: “U moet hen dat verbieden!” En in het Evangelie lezen wij hoe Johannes tegen Jezus zegt: “Wij hebben iemand in uw naam demonen zien uitdrijven. En wij hebben hem tegengehouden, omdat hij geen volgeling van ons was.”

In beide gevallen worden mensen die zelf initiatief hebben genomen, met een bijzonder scheef oog bekeken. Het gaat immers om buitenstaanders, mensen die niet tot de “wij-groep” behoren, maar die wel doen zoals wij. Ergst van al, zij doen dit zonder dat zij hiertoe bevoegd zijn, zonder dat zij hiervoor toelating hebben gekregen. Enkel wie tot de “wij-groep” behoort, zo luidt de redenering, heeft een mandaat om te profeteren en te genezen in naam van de Heer. Met andere woorden, zowel Jozua als Johannes maken hier een autoriteitskwestie van.

... is veel breder dan je denkt

Nu zagen wij vorige week al hoe Jezus de kwestie van autoriteit en gezag graag op zijn hoofd zet. Gezag verdient je enkel wanneer je een dienende rol opneemt, en mag ook enkel aangewend worden in functie van je dienstbaarheid aan je naasten. En anderzijds krijgt ook iedereen die de verantwoordelijkheid op zich neemt om zijn naasten te dienen, de toestemming om hiervoor het nodige te doen.

De Kerk heeft het altijd al moeilijk gehad met mensen die zich buiten de hiërarchische structuur plaatsen. De monoloog “Damiaan” van Aldyth Morris toont op treffende wijze hoe een gelovig man regelmatig met zijn oversten in de clinch gaat, in het belang van de zieken en zwakken die hij wil helpen. De Kerk verkiest stabiliteit en orde, en soms lijkt het wel alsof het geloof iets is dat van bovenaf gedicteerd wordt aan de geloofsgemeenschap. Maar wat doet een kerk die moet toezien hoe niet alleen het aantal gelovigen, maar ook het aantal roepingen steeds vermindert?

Het antwoord van zowel Mozes als Jezus is duidelijk. Waar het “wij-zij-denken” zich al te vaak vertaalt in de slagzin “Wie niet voor ons is, is tegen ons”, wordt ook dit op z’n kop gedraaid: “Al wie niet tegen ons is, is voor ons.” Mozes en Jezus blijken verheugd als zij vernemen dat zij onvermoed medestanders hebben geïnspireerd. De Geest van God spreekt niet enkel via hen die zich de “officiële” titel van volgeling of vertegenwoordiger hebben aangemeten, maar laat van zich horen via de meest onverwachte kanalen. Iedere leek is dan ook welkom om zich voor de goede zaak in te spannen en hiervoor de nodige verantwoordelijkheid op zich te nemen.

De open geest waarvan Mozes en Jezus in deze lezingen getuigen, gaat niet uit van de vraag: “Wie mag?”, maar wel van de vragen “Wie wil?” en, nog belangrijker, “Wie *doet*?” Ook Paulus spreekt zich op een dergelijke manier uit in zijn brief aan de Filippenzen (1, 15 – 19).

Daden die spreken

Ook wie geen heilig boontje is, kan veel goeds in zich dragen en zijn medemensen helpen. Het is aan ons om te erkennen dat ook via deze mensen, de geest van Gods liefde aan het werk is. Dit kan tot uiting komen in kleine gebaren van naastenliefde, zoals iemand te drinken geven, maar ook in de keuze om zich *vé*r van het kwaad te houden, laat staan onschuldigen tot zonde te verleiden.

Laat ons steeds oog hebben voor wat *écht* belangrijk is, en alle ruimte geven aan hen die zich inspannen om goed te doen voor hun medemens en aandacht te besteden aan de behoeftigen – zowel binnen de kerkgemeenschap als in de maatschappij daarbuiten. Laat ons niet oordelen of zij wel de bevoegdheid hebben om dit te doen, maar laten wij hen alle ruimte geven en blij zijn in het goede dat zij nastreven. Is dat tenslotte niet waartoe het Evangelie ieder van ons uitnodigt?

(Robert Michel)